

РЕШЕНИЕ

№ 29756

гр. София, 12.09.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, VII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 02.07.2025 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Ралица Романова

ЧЛЕНОВЕ: Георги Терзиев

Пенка Велинова

при участието на секретаря Елица Делчева и при участието на прокурора Яни Костов, като разгледа дело номер **3302** по описа за **2025** година докладвано от съдия Пенка Велинова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС, вр. чл. 208 и сл. АПК.

Подадена е жалба от О. О. П. срещу Решение 25986/05.12.2024г. по ам.д. № 135/2023г. а АССГ., с което се отхвърлил иска му срещу Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“/ГДИН/.

Излагат се аргументи, че е в противоречие с материалния закон. Решението почивало на заключението на вещо лице, което не е офталмолог. В противната насока било заключението на д-р Д. – специалист по офталмология. Иска се отмяна на решението и уважаване на иска.

В съдебно заседание представителят на ищеца поддържа жалбата по изложените в нея съображения. Претендира разноси.

Ответникът, чрез процесуален представител, оспорва жалбата, с мотиви изложени в писмен отговор: Недопустимост, поради неизложени касационни основания, неоснователност, поради липса на извършени действия и бездействия на длъжностни лица, които да ангажират отговорността на ГДИН. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на СГП пледира за потвърждаване на решението като правилно и законосъобразно.

Административен съд София - град, VII касационен състав, като прецени събраните по делото доказателства, доводите и възраженията на страните, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Касационната жалба е подадена в срока по чл. 211, ал. 1 АПК от надлежна страна, за която съдебното решение е неблагоприятно, поради което е допустима. Неоснователни са възраженията на ГДИН по този въпрос, тъй като страната е посочила касационно основание за жалбата по чл.

209, т. 3 от АПК- нарушение на материалния закон и съществени процесуални нарушения при оценка на доказателствата. Фактът, че не е посочил конкретната норма е без значение, тъй като страната трябва да посочи фактите, на които основава жалбата си, а съдът ги подвежда под конкретната правна квалификация.

Разгледана по същество е неоснователна.

Производството пред Административен съд София-град е образувано по искова молба на жалбоподателя срещу Главна дирекция "Изпълнение на наказанията"/ГДИН/, за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 50000 лв. от получено травматично увреждане на дясното око с диагноза „травматична мидриаза“, представляващо „средна телесна повреда“ по чл.129, ал.1 НК. Твърди, че при ставане от сън ударил главата си в ръба на рамката на леглото (тип „вишка“) в килията на следствения арест в [населено място] през октомври–ноември 2021 г. Ударът бил силно болезнен, довел до хематом и последвало замъгляване на зрението, което по-късно се установило като трайно увреждане.

Ищецът твърди, че инцидентът е резултат от липсата на нормално осветление и достъп до дневна светлина, както и от необезопасените рамки на леглата. По този начин ответникът не осигурил минимални условия за безопасност, с което ищецът е бил подложен на нечовешко и унижително отношение.

Вследствие на това той е претърпял значителни неимуществени вреди: болки и страдания, чувство на безпомощност и безнадеждност, страх за загубата на зрението си, постоянен дискомфорт и ограничаване на възможността за нормално ежедневие. Психическите и физическите страдания продължавали и към момента на подаване на исковата молба.

Искът е с правно основание - чл.1, ал.1 Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

С оглед обстоятелствата, изложени в исковата молба, становищата и исканията на страните в хода на делото, съдът е събрал относимите към предмета на спора доказателства. Със събирането им и обсъждането им в решението решаващият съд правилно е изяснил фактическата обстановка. Касационната инстанция изцяло споделя изложените в решението мотиви по доказателствената съвкупност и установените факти.

Не е спорно между страните и се установява от приложена справка, че жалбоподателят бил задържан в ареста на [улица]на 27.10.2021г. и преведен в затвора С. на 07.12.2021г. В медицинската документация за времето на престой в ареста няма вписвания за ищеца от посещение при лекар с оплакване за травматично увреждане от какъвто и да е характер. Няма данни да е приет с увреждане в ареста и затвора, което се доказва от приетите по делото експертизи и писмените документи.

През октомври -ноември 2021г. в килията му в ареста е настанен свидетелят П. Ц. М. и около месец са били заедно. С показанията му се изясняват следните факти: По време на общия им престой една сутрин, ставайки, жалбоподателят си ударил главата силно и звучно в горното легло. Причината, според свидетеля е тъмнината в килията. Жалбоподателят не потърсил медицинска помощ в същия ден. Имал зачервяване в горната част на главата – челото, над очите. Разстоянието между долното и горното легло било около 45 – 50 см. П. споделил, че ударът е бил много силен. Много по-късно, когато излезли от ареста се видели с жалбоподателя, от разказа му разбрал, че ходи на лекар заради проблем с окото и не е добре с него. Изразил пред него предположение, че сигурно е вследствие от удара в леглото, защото нямало от какво друго да е.

По делото е разпитан и др. свидетел - Б. В. - директор на Медицинския център към Областната служба за изпълнение на наказанията /О./ към ГДИН, която обслужва арестите на [улица]и „Г. М. Д.“. Установява с показанията си, че единственият му контакт с ищеца е при приемането му,

когато не е отбелязано да има заболявания и е отбелязано: „клинично здрав“. Обяснява практиката за медицински изследвания и прегледи в арестите и затворите. От показанията му става ясно, че няма медицински данни за подобно увреждане на жалбоподателя в затвора.

От уточненията на жалбоподателят в с.з. от 19.06.2023г. пред първоинстанционния съд се изяснява, че след удара през 2022 г не е имал синина, надутото око или оток, ударът е бил в дясната страна на главата. След преместването му в затвора, при разходките на открито установил, че го дразни светлината в дясното око и друг затворник забелязал, че зеницата му стои отворена. Тогава потърсил лекар. Заявил е, че невроложка го попитала дали има травми, но ищецът не предполагал, че от удара в леглото може да се увреди по този начин. След престой в Затвора С., бил преместен в Затвора в К., където бил прегледан специалист офталмолог, който му казал, че такива неща се получават от травма. Същото потвърдил и друг специалист-офталмолог- Д..

Със заключението вещото лице д-р Г., специалист по съдебна медицина, се изясняват следните факти: От приложената по делото медицинска документация не се установява по време на престоя в следствения арест от 27.10.21 - 07.12.21 при О. П. да са регистрирани данни за травматични увреждания. За целта той се позовава на данни от прегледи, в това число преглед от офталмолог на 09.05.22г., когато ищецът е съобщил, че от преди 8 месеца е забелязал, че е разширена зеницата на дясното око, установени са данни за мидриаза /разширяване на зеницата/ на дясно око, като при свиване на зеницата е установена атрофия /руптура/ на сфинктера на 6 и 8 ч. и е поставена диагноза: П.. Придружаващо заболяване: С. глаукома. Аномалия на функцията на зеницата. На 02.11.22г. при преглед от офталмолог му е поставена диагноза: Астигматизъм - заболяване с дефект на оптична система на човешкото око с неясен образ поради липса на правилно фокусиране. Представлява отклонение в рефракцията на светлината от очите, при която окото не пречупва светлината еднакво в различните си сечения. Вследствие на това образите върху ретината са изкривени, деформирани и неясни. Бива вроден или придобит. Вроденият най-често е наследствен, когато роговицата има форма, подобна повече на продълговата топка за ръгби, отколкото на сферична футболна (каквата е нормалната форма). Продълговатата роговица пропуска отразените от предметите лъчи, които се фокусират върху две точки в зеницата на окото вместо само върху една, поради което образът е размазан. Много хора се раждат с продълговата роговица и това естествено довежда до зрителен проблем, който се влошава с течение на времето. При този преглед е съобщено и отразено, че вследствие на удар в желязната преграда на легло преди година е получил трайна мидриаза на дясното око. При проведено изследване биомикроскопия е преценено, че са налице данни за травматична мидриаза в дясно око. Не са описани травматични промени на структури на самото око и около очните области. Е. мидриаза на дясно око е установено с преглед на 09.05.22 г. - прекъсвания от руптура на зеничен сфинктера на 6 и 8 часа по посока на часовников циферблат е механично индуцирана, което може да е резултат от остро увеличение на налягането при глаукома или да настъпи след травма на окото, след хирургична интервенция в областта на окото. Вещото лице изразява становище, че като се има предвид, че при П. не е доказано заболяване /глаукома/ и или данни за проведена операция, може да се приеме, че най-вероятно установената анизокория мидриаза на дясно око е посттравматична, като именно от травма е причинено разкъсване на две места на зеничния сфинктер.

Вещото лице дава заключение, че при удар в областта на орбитата на окото могат да се предизвикат увреждания и на очната ябълка вкл. и установеното разкъсване на зеничен сфинктер е травматична мидриаза. Контузиите спадат към т.нар. тъпи механични травми и могат да бъдат различно тежки в зависимост от увреждащия агент, мястото на травмата и силата на удара Такава травма, не може да се получи при удар в областта на слепоочието /както се твърди от

пострадалия/ без да се причини ступване на черепни кости, тъй като костната структура на орбитата защитава добре очната ябълка от травми в тази област. От проведено Я. липсват данни за такива костни увреждания на черепа. При травма в областта на орбитата водеща и до засягане не очни структури са налице разкъсване на повърхностни съдове в подкожието и винаги подобно увреждане е съпроводено с излявено кръвонасядане и оток на клепачите. Освен това дори при леки контузии на очна ябълка настъпва увреда на роговицата и се появяват кръвоизливчета в конюнктивата, наречени екхимомы.

Според вещото лице Г., такива увреждания са добре видими в продължение на 3 - 4 седмици след удар, като липсата на установени при прегледи на 28.10.21 г и 06.12.21 г. в мед. пункт на следствен арест данни за такава травма, не позволяват да се приеме, че пострадалия е получил травматично въздействие в цитирания времеви период. Експертизата установява също, че увреждането с траен характер. Степента на изява на симптоми корелира с размера на зеницата, която е увеличена и не реагира или слабо реагира на светлина. Травмата може да е съпроводена от болка в очите, съзрване, фотофобия, дискомфорт, които се засилват при умора от визуална натоварване четене и др. Специфичен симптом е внезапна фоточувствителност при възникване на мидриаза. Вещото лице заключава, че при леки степени на травматична мидриаз, за каквито са налице данни в конкретния случай, не се налага лечение, докато при по-тежките е необходимо хирургично лечение.

По делото е налице и заключение на вещото лице д-р Д. Д. - офталмолог от Клиниката по очни болести - УМБАЛ „ ЦАРИЦА Й. И., от което се установява, че е направено по сведения на П., че през месец ноември 2021 г. при ставане от долна вишка се самонаранил в областта на дясното око в метален Т - образен винкел на горното легло. Случва се в следствения арест на [улица]. Почувствал болка. Усетил замъглено зрение и замайване от силна светлина. В областта на веждата е получил оток „цицина“. Прегледан е от различни специалисти. Направен е Ядрено-магнитен резонанс, който показва нормални структури на черепа. Вещото лице е описало данни от изследвания от очен преглед, сравнил с прегледа от 02.11.2022г., където е посочено "травматична мидриаз". Според заключението, "мидриаз, с неподвижност на зеницата" може да се получи по две причини - мозъчен микроинцидент по хода на зеничната дъга, който да даде мидриаза от централен произход и директна очна травма върху очната ябълка, която може да даде много изменения - хифема / кръв в предната камера /, дислокация на лещата, откъсване на корена на ириса, кръвоизлив в стъкловидното тяло и промени в ретината. Изследването с Я. отхвърля като причина мозъчни промени, поради което следва да се заключи, че е налице втората – директна контузия. Такава контузия може да предизвика и разкъсване на очната ябълка - руптура на склерата. Може да предизвика и руптури на сфинктера на зеницата - травматична мидриаз. Често има съчетание на различни промени от контузията, но може и да няма. Не е задължително да има хематом на клепачите и субконюнктивен кръвоизлив в съчетание с травматична мидриаз при тѣпа травма.

Относно възможните причини за инцидента, вещото лице е изяснило, че слепоочието е темпорално в тази област, която посочва, но и при двата удара - ако е във веждата или слепоочието, и няма удар върху самото око, не може да се получат тези изменения. Трябва да има удар върху самата очна ябълка. Дали ще е слепоочието или веждата, докато е писал не е съобразил, че в исковата молба е написано , че ударът е в слепоочието, но от удар във веждата или слепоочието няма да се получат измененията, които наблюдава в очната ябълка. Ударът трябва да е поет от очната ябълка. Ударът може да обхване две области - очната ябълка и слепоочието или очната ябълка и веждата. Но във всички случаи трябва да има директен удар върху очната ябълка, т.е. самото око, може да бъде в областта на клепачите и самата очна ябълка.

Проверяваната инстанция правилно е описала и оценила доказателствата по делото. Те са непротиворечиви и взаимно допълващи се. Няма спор, че жалбоподателят е бил в ареста и след това в затвора. Няма противоречие в доказателствата, че докато е бил в ареста е ударил дясната страна на главата си, в областта на слепоочието, в горното легло и че го е заболяло. Няма доказателства това да е довело до някакви травматични увреждания. Той не е съобщил такива на момента. Те не са описани нито в медицински документи по време на престоя му в ареста, нито в медицинската документация при прегледите му при приемане в затвора. Много по-късно през май 2022г. той е съобщил за проблем с окото, а още по-късно е изразил съмнения пред свой познат, че причината може да е този удар в главата. Става дума за изразено съмнение. Жалбоподателят не е посочил конкретни факти, които свързват този удар с тези последици.

Противно на заявеното в жалбата се установява, че двете експертизи не си противоречат. И двете вещи лица са категорични, че за да се получат сочените последици трябва да се получи директен удар в очната ябълка. Жалбоподателят не съобщава за такъв удар и не твърди такива факти в исковата си молба. Напротив, сочи силен удар в слепоочието. Не са установени по време на престоя му следи в окото от такъв удар и не са диагностицирани до прегледа му в затвора през май 2022г. – 5 месеца след напускане на ареста.

При тези факти и доказателства, касационната инстанция намира следното:

Предявеният иск правилно е квалифициран чл.284, ал.1 от Закона за изпълнението на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС) във връзка с чл.3 от същия.

Предмет на установяване са условията, при които е пребивавал ищеца в исковите периоди, в това число съдът преценява, дали е налице нарушение на чл.3 ЗИНЗС, дали вследствие на него са претърпени неимуществени вреди, които подлежат на обезщетяване от страна на Държавата чрез ГДИН, на правно основание чл. 284, ал.1, вр. чл.3 ЗИНЗС.

Правилно е установено от състава на АССГ, че ищецът страда от заболяване на дясното око "травматична мидриаза", с данни в медицинската документация за пръв път от прегледа му от офталмолог на дата 09.05.2022г. Правилна е преценката, че и двете експертизи са непротиворечиви, че в случая заболяването травматична мидриаза не е получено вследствие на мозъчен микроинцидент, предвид данните от Я. и са категорични, че за да се получи посоченото травматично увреждане, във всички случаи следва да има директен удар върху очната ябълка, т.е. в самото око. И двете вещи лица са категорични, че по описания в исковата молба механизъм на травматичното увреждане - само удар на дясната страна на главата в областта на слепоочието в метални части на леглото над това на ищеца не може да се причини констатираното увреждане "травматична мидриаза на дясното око". Изисква се директен удар в областта на окото.

Правилна е констатацията на съда, че от приложената по делото справка се установява, че ищецът е бил задържан в ареста на бул. "Д-р Г.М. Д." на 27.11.2021г., а 5м. и 12 дни по-късно, на 09.05.2022г., е съобщил, че от 8 месеца е забелязал, че е разширена зеницата на дясното око. Сочения в медицинската документация период на забелязване на симптомите води до извод, че симптомите са били налични преди приемане на жалбоподателя в ареста.

При установените факти, правилен е изводът на съдебния състав за липса на връзка между заболяването на ищеца "травматична мидриаза на дясното око" и удар в слепоочието от рамката на леглото на втори ред при ставане от сън в условията на ареста през 2021г., т.е. то не е вследствие на условията, при които е бил поставен в ареста на Г.М. Д..

Предявеният иск е недоказан и правилно е отхвърлен.

Решението е постановено при спазване на материалния закон и процесуалните правила. Правилно е определен предмета на иска, събрани са необходимите и относими доказателства, поискани от страните и са оценени правилно в обжалвания акт.

По искането на ответника за присъждане на разноси за юрисконсултско възнаграждение, същото е неоснователно. В съответствие нормата на чл. 81 от ГПК, съдът следва да се произнесе по претенцията на ответника, за присъждане на юрисконсултско възнаграждение. Искането е неоснователно, тъй като съгласно приложимата специална норма на чл. 286, ал. 2 от ЗИНЗС, когато искът се отхвърли изцяло, съдът осъжда ищеца да заплати само разноските по производството. Разноските се заплащат от ищеца и при оттегляне на иска изцяло или при отказ от иска изцяло. От анализа на цитираната разпоредба, за съда следва извод, че в производството по чл. 284 и сл. от ЗИНЗС, ищецът дължи разноските, свързани с производството – за държавни такси, експертизи и т.н., но не и юрисконсултско възнаграждение, независимо от това дали ответникът е бил представляван по делото. По изложените доводи на ответника, не се присъждат разноси.

Предвид горните съображения, Административен съд София-град, VII касационен състав,
Р Е Ш И :

ОСТАВЯ В СИЛА Решение 25986/05.12.2024г. по адм.д. № 135/2023г. на АССГ.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване и protest.

Председател:

Членове: